

POSTANOWIENIE Z DNIA 30 SIERPNIĄ 2007 R.

II KZ 25/07

Na gruncie przepisu art. 523 § 2 k.p.k., stronom postępowania w przedmiocie umorzenia postępowania i orzeczenia środka zabezpieczającego, w warunkach określonych w art. 520 k.p.k., przysługuje kasacja od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego, w razie orzeczenia środka zabezpieczającego – umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, nie tylko w wypadku uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k., ale także z powodu innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść prawomocnego orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.).

Przewodniczący: Prezes SN L. Paprzycki.

Sąd Najwyższy w sprawie Mariana M., oskarżonego z art. 233 i inne k.k., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 30 sierpnia 2007 r., zażalenia na zarządzenie przewodniczącego wydziału Sądu Okręgowego w W. z dnia 2 maja 2007 r., o odmowie przyjęcia kasacji

p o s t a n o w i ł uchylić zaskarżone zarządzenie i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w W. w celu podjęcia czynności związanych z wniesieniem kasacji.

U Z A S A D N I E N I E

Przewodniczący Wydziału Sądu Okręgowego w W. w uzasadnieniu zarządzenia z dnia 2 maja 2007 r., którym odmówił przyjęcia kasacji obrońcy oskarżonego w tej sprawie Mariana M. uznał, że skoro jej autor formu-

je wyłącznie zarzut rażącego naruszenia prawa innego niż uchybienia wskazane w art. 439 k.p.k., to wobec tego, że oskarżony nie tylko nie został skazany na bezwzględną karę pozbawienia wolności, ale w ogóle nie został skazany, gdyż postępowanie zostało umorzone i orzeczony został środek zabezpieczający, a skarżący nie jest podmiotem określonym w art. 521 k.p.k., to kasacja, w świetle unormowań art. 523 k.p.k., jest niedopuszczalna.

Oskarżony Marian M. w zażaleniu na to zarządzenie podnosi, między innymi, niesłuszne przyjęcie, że „nie doszło do mojego skazania skoro pobyt w zamkniętym zakładzie na czas nieokreślony jest znacznie gorszą dolegliwością aniżeli przewidywana kara pozbawienia wolności z warunkowym jej zawieszeniem tytułem próby”, co, w istocie, wyraża pogląd, że wykonanie orzeczonego w tej sprawie środka zabezpieczającego stanowi pozbawienie wolności, które może okazać się dolegliwością równą karze dożywotniego pozbawienia wolności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego zarządzenia znajduje oparcie w wyniku wykładni językowej przepisu art. 523 § 2 k.p.k., w którym dobitnie ustawodawca stwierdza, że jedynie w wypadkach w nim przewidzianych można wnieść kasację na korzyść oskarżonego, co w piśmiennictwie stało się podstawą stwierdzenia, że nie wydaje się, aby można było wykazać w oparciu o poprawną logicznie wykładnię, że w innych postępowaniach wyroki sądów odwoławczych mogą być zaskarżone „na korzyść i na niekorzyść” bez żadnych ograniczeń, niezależnie od kategorii uchybień (a więc nie tylko w oparciu o uchybienia z art. 439 k.p.k.) (R. Kmiecik: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2001 r., I KZP 15/01, OSP 2002, z. 3, poz. 41; zob. także K. Sychta: Glosa do tej samej uchwały, Pal. 2003 nr 5-6, s. 273, 274). Pogląd ten odnosi się przede wszystkim do kasacji stron w zakresie głównego nurtu postępowania

karnego w wypadkach określonych w art. 523 § 2 k.p.k. Sąd Najwyższy, w szeregu orzeczeń, dokonał takiej samej wykładni jednoznacznie wywodząc niedopuszczalność kasacji na korzyść oskarżonego (po dniu 1 września 2000 r.), między innymi, w wypadku: orzeczenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (postanowienie z dnia 9 lutego 2005 r., II KZ 1/05 – niepubl.), warunkowego umorzenia postępowania (postanowienie z dnia 7 marca 2001 r., II KKN 6/01 – niepubl.), w sprawach o wykroczenia (postanowienia: z dnia 2 lutego 2001 r., V KKN 550/2000 i z dnia 3 kwietnia 2001 r., IV KZ 22/01 – niepubl.), od prawomocnych postanowień sądu wydawanych w postępowaniu wykonawczym w zakresie w jakim podlegają one korygowaniu w trybie określonym w art. 24 § 1 k.k.w. (postanowienie z dnia 5 lutego 2003 r., V KK 241/02, OSNKW 2003, z. 5-6, poz. 49) i, co w rozpatrywanej sprawie najistotniejsze, także w wypadku bezwarunkowego umorzenia postępowania (postanowienie z dnia 31 stycznia 2001 r., V KZ 131/00 – niepubl.).

Z drugiej jednak strony, Sąd Najwyższy uznał dopuszczalność kasacji, pomimo jednoznacznego wyniku wykładni językowej przepisów art. 523 k.p.k., od wyroku sądu odwoławczego, którym orzeczono w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia na podstawie ustawy rehabilitacyjnej z 1991 r. (uchwała z dnia 24 lipca 2001 r., I KZP 15/01, OSNKW 2001, z. 9-10, poz. 74 oraz postanowienie z dnia 16 listopada 2001 r., III KZ 1/01 – niepubl.), a także w wypadku orzeczenia wobec nieletniego środka poprawczego – umieszczenia w zakładzie poprawczym (postanowienie z dnia 12 lipca 2001 r., III KZ 39/01, OSNKW 2001, z. 9-10, poz. 82), jednak nie w wypadku warunkowego zawieszenia wykonania takiego środka na okres próby (postanowienie z dnia 28 lipca 2005 r., II KZ 28/05 – niepubl.).

W uzasadnieniach tych orzeczeń wskazywano nie tylko na wyrażoną w uzasadnieniu projektu ustawy z 2000 r. nowelizującej Kodeks postępowania karnego intencję znacznego ograniczenia możliwości wnoszenia

przez strony kasacji na korzyść oskarżonego tylko do wypadku orzeczenia bezwzględnej kary pozbawienia wolności, ale przede wszystkim zwracano uwagę na istotę takiego ograniczenia – stopień dolegliwości kary, której wymierzenie uprawnia stronę do wniesienia kasacji z innych powodów niż te określone w art. 439 k.p.k. Właśnie w uzasadnieniu postanowienia III KZ 39/01 trafnie stwierdzono, że brak jest wystarczających racji dla restrykcyjnej wykładni art. 523 § 2 k.p.k. i przyjęcia, że kasacja nie przysługuje w razie orzeczenia środka poprawczego – umieszczenia w zakładzie poprawczym, choć przecież i w tym ostatnim wypadku mamy do czynienia z odpowiedzialnością represyjną za czyn wypełniający znamiona czynu zabronionego przez ustawę karną, a w wyniku wykonania takiego środka poprawczego następuje pozbawienie wolności nie różniące się, w swej istocie, od pozbawienia wolności w wykonaniu kary kryminalnej (zob. także: A. Gaberle, M. Korcyl-Wolska: Komentarz do ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, Gdańsk 2002, s. 204 – 205). Tym bardziej, że w postępowaniu cywilnym przysługuje skarga kasacyjna od orzeczenia sądu drugiej instancji orzekającego w stosunku do nieletniego środek wychowawczy (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 marca 1998 r., II CKN 771/97, OSNC 1998, z. 10, poz. 168; z dnia 8 czerwca 1998 r., I CKN 195/98, OSNPr.iPr 1999, nr 11-12, poz. 33; z dnia 15 grudnia 1998 r., I CKN 939/97, OSNPr.iPr 1999, nr 11-12, poz. 37; zob. także K. Gromek: Komentarz do ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, Warszawa 2004, tezy 14 i 15 do art. 59, s. 331 oraz odmiennie: P. Górecki, Postępowanie odwoławcze w sprawach nieletnich – wybrane problemy procesowe, PS 2004, nr 2, s. 102 – 105; P. Górecki: Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich. Komentarz, Warszawa 2007, tezy 9 – 12 do art. 58, s. 164 – 166).

Podobnie, w istocie, jest w wypadku, jak w rozpoznawanej sprawie, gdy sąd umarza postępowanie i orzeka środek zabezpieczający – umiesz-

czenia w odpowiednim zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (art. 93 i 94 § 1 k.k.). W takim orzeczeniu sąd ustala, że oskarżony (podejrzany – art. 354 k.p.k.) jest sprawcą czynu wypełniającego ustawowe znamiona czynu zabronionego o znacznej społecznej szkodliwości – zazwyczaj przeciwko życiu (art. 94 § 1 k.k.), któremu, co prawda, nie wymierza się kary, gdyż wobec niepoczytalności w czasie popełnienia czynu nie można przypisać mu winy (nie popełnia przestępstwa – art. 31 § 1 k.k. i nie można wobec tego wymierzyć kary), to jednak ponosi konsekwencje prawne popełnienia czynu w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, którego istotą jest pozbawienie wolności w warunkach zbliżonych do odbywania kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym (art. 81 pkt 2, art. 96 i 97 k.k.w.) nawet, jeżeli jest to uzasadnione stanem zdrowia, dożywotnio. Zauważyć przy tym należy, że w wypadku przymusowego przyjęcia do szpitala psychiatrycznego osoby z zaburzeniami psychicznymi w trybie określonym ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 ze zm.), od orzeczenia sądu opiekuńczego w tym przedmiocie przysługuje apelacja, a od orzeczenia sądu drugiej instancji – skarga kasacyjna (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 1997 r., I CZ 25/97, OSNC 1997, z. 9, poz. 135, zob. też J. Duda: Komentarz do ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, Warszawa 2006, tezy 10 –12 do art. 42 ustawy, s. 168 –172).

To właśnie uzasadnia, zdaniem Sądu Najwyższego, pogląd, że na gruncie przepisu art. 523 § 2 k.p.k., stronom postępowania w przedmiocie umorzenia postępowania i orzeczenia środka zabezpieczającego, w warunkach określonych w art. 520 k.p.k., przysługuje kasacja od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego, w razie orzeczenia środka zabezpieczającego – umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, nie tylko w wypadku uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k., ale także z powodu

innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść prawomocnego orzeczenia – art. 523 § 1 k.p.k.

Mając powyższe rozważania na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.